

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a sudcov JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právnej veci žalobcu **J.J.**, bývajúceho v S., zastúpeného JUDr.A.H., advokátom v K., proti žalovanej **C. a. s.**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpenej JUDr. Š.D., advokátom v B., za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovanej S.P.B., **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde v Michalovciach pod sp. zn. 9 C 1263/2001, o dovolaní žalovanej a vedľajšej účastníčky na strane žalovanej, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. apríla 2008, sp. zn. 2 Co 490/2006, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovanej a vedľajšej účastníčky čo do výroku, ktorým Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 24. apríla 2008 sp. zn. 24 Co 490/2006 zmenil prvostupňový rozsudok a žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi oproti rozsudku súdu prvého stupňa navyše sumu 3 669 375 Sk (121 800,93 €) **z a m i e t a .**

Vo zvyšku dovolania žalovanej a vedľajšej účastníčky **o d m i e t a .**

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania 2 073,05 € k rukám JUDr. A.H., advokáta v K. do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Michalovce rozsudkom z 26. júna 2006 č.k. 9 C 1263/2001-404 v spojení s doplnčacím rozsudkom z 22. novembra 2006 č.k. 9 C 1263/2001-452 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 2 985 937,50 Sk do 60 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu. prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 871 244 Sk a na účet súdu trovy konania štátu 1 744 Sk, všetko v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že medzi účastníkmi konania existoval pracovno-právny vzťah na základe pracovnej zmluvy, keď žalobca pracoval u žalovanej vo funkcii zvärač kovov. Dňa 3.7.2001 pri plnení pracovných úloh a v pracovnom čase zhruba o 17.30 hod. došlo k pracovnému úrazu žalobcu tak, že pri premiestňovaní bremena mostovým žeriavom po jeho uložení na podstavec došlo k prevrhnutiu kovového pozdĺžnika o dĺžke 14506 mm a výške 784 mm následnému pritlačeniu žalobcu o pozdĺžniky za ním. Žalobca pri tomto úraze utrpel rozsiahle a vážne poškodenia zdravia, a to ťažký traumatický šok, roztrhnutie močovej rúry, rozostúp spony panvy, zlomeninu jamky bedrovej kosti vpravo, zlomeninu krížovej kosti, ťažké pohmoždenie brušnej steny, pohmoždenie hrudníka vľavo, zlomeninu lopatky bedrovej kosti. V dôsledku tohto úrazu sa žalobca podrobil dlhodobej a bolestivej liečbe s ťažkými komplikáciami a počas hospitalizácie bol dlhodobo pripútaný na lôžko. V čase úrazu mal 41 rokov a nemal žiadne zdravotné problémy. Po vykonaní dokazovania výpoveďami svedkov, oboznámením sa s obsahom predložených fotografií a aj obsahom predložených a vyžiadaných listinných dôkazov dospel súd prvého stupňa k záveru, že spoluzavinenie žalobcu na vzniku následkov pracovného úrazu je potrebné hodnotiť v rozsahu 50 %. V konaní bolo podľa názoru prvostupňového súdu preukázané, že žalobca mal potrebné oprávnenia na výkon práce, ktorú vykonával v deň úrazu, zúčastnil sa aj školení a skúšok viazača bremien a jeho oprávnenie na výkon takejto práce v čase úrazu bolo platné. Bolo však jeho povinnosťou predtým, než začal vykonávať presun pozdĺžnika, preklopením ktorého došlo k úrazu, upozorniť svojho nadriadeného na to, že na pracovisku nie je dostatočný manipulačný priestor, pretože sú tam uložené pozdĺžniky z predchádzajúcej zmeny. Spoluzavinenie žalobcu videl súd prvého stupňa aj v tom, že v čase zdvíhania reťazi s hákmi mal tieto otláčať od hrán pozdĺžnika, pretože ako školený viazač mohol predpokladať, že za určitých okolností môže dôjsť k zachyteniu háku o hranu pozdĺžnika, čo sa v tomto prípade aj stalo a citoval ustanovenie § 135 ods. 2 Zákonníka práce. Zo strany organizácie došlo podľa názoru súdu tiež k porušeniu povinnosti v tom, že povinnosťou nadriadených pracovníkov, a to Ing. G. bolo priebežne kontrolovať stav na pracovisku a zakročiť v prípade, že neboli vytvorené podmienky na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Z obsahu

protokolu o vyšetrení príčin vzniku pracovného úrazu zo dňa 26.7.2001 prvostupňový súd zistil, že najpravdepodobnejšie došlo k úrazu z dôvodu predčasného pustenía hákov, ktoré držal postihnutý viazač a tieto zachytili bremeno, čo bolo príčinou jeho preklopenia. Zo strany pracovníkov na predmetnom pracovisku bolo chybou aj to, že si pri manipulácii s inkriminovaným bremenom nezabezpečili dostatočný manipulačný priestor, a to odpratáním pozdĺžnikov z okolia pracoviska. V tomto protokole boli zistené nedostatky zo strany postihnutého žalobcu aj zo strany žalovanej. Pokiaľ išlo o výšku bodového hodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, súd prvého stupňa vychádzal z upravených základov bodového hodnotenia, pretože tie, ktoré boli predložené do spisu boli v niektorých prípadoch duplicitné, prípadne neboli plne v súlade so zásadami platnými pre vypracovanie posudkov o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia najmä preto, že neboli krátené základné bodové ohodnotenia v prípade ďalšieho poškodenia zdravia u bolestného a v prípade sťaženia spoločenského uplatnenia na jednu polovicu základnej sadzby. Po úprave prepočtu potom súd prvého stupňa vychádzal z toho, že žalobcovi patrí za bolestné $691,25 \text{ bodov} \times 60 \text{ Sk} = 41\,475 \text{ Sk}$ a za sťaženie spoločenského uplatnenia $2\,350 \text{ bodov} \times 60 \text{ Sk} = 141\,000 \text{ Sk}$. Vzhľadom na preukázanie následkov pracovného úrazu a vzhľadom na zdravotný stav žalobcu, súd podľa príslušných ustanovení vyhlášky 32/1965 Zb. pristúpil k zvýšeniu základného bodového hodnotenia a vychádzal z toho, že žalobca po úraze aj v priebehu liečby následkov úrazu trpel a trpí bolesťami a jeho zdravotný stav je zlý. Následkom úrazu sa jeho život zmenil a žalobca je vylúčený, resp. má podstatnou mierou sťaženu možnosť uplatňovať sa v spoločenskom, rodinnom a športovom živote. Súd prvého stupňa nevychádzal iba z aktivít žalobcu pred vznikom úrazu, ktorý bol aktívnym človekom, plne zamestnaným, ktorý rekreačne športoval a zúčastňoval sa aktívne kultúrneho života, ale aj zo skutočností, že žalobca bol v čase úrazu pomerne mladý človek a následky úrazu zásadným spôsobom zhoršili kvalitu jeho života vo všetkých oblastiach po celý zvyšok života. Preto dospel k záveru, že je namieste zvýšenie násobku základného bodového hodnotenia bolestného o 25-násobok a sťaženia spoločenského uplatnenia o 35-násobok. Preto bolestné vyčíslil čiastkou 1 036 875 Sk a sťaženie spoločenského uplatnenia čiastkou 4 935 000 Sk, celkove 5 971 875 Sk. Vzhľadom na spoluzodpovednosť žalobcu, ktoré ohodnotil jednou polovicou, priznal žalobcovi náhradu škody na zdraví v čiastke 2 985 937,50 Sk. Vychádzajúc z možnosti prepočtu vyčísleného bodového hodnotenia znalcami súdom, upustil od nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania, ktoré navrhli žalovaná aj vedľajší účastník. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. vychádzajúc z toho, že výška plnenia pre žalobcu závisela od úvahy súdu, a priznal žalobcovi

náhradu trov konania, ktoré pozostávali z tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 1 vyhlášky č. 240/1990 Zb., ďalej podľa § 13 ods. 1 vyhl. č. 163/2002 Z.z. a § 20 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z.. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol jednotlivé úkony za ktoré priznal náhradu tejto tarifnej odmeny a túto vyčíslil potom v celkovej výške 686 152 Sk. Z tejto sumy podľa § 22 ods. 3 vyhl. č. 163/2002 Z.z. a § 18 ods. 4 vyhl. č. 655/2004 Z.z. vyčíslil daň z pridanej hodnoty vo výške 19 % v sume 130 369 Sk, ktorú pripočítal k odmene advokáta. Ďalej priznal hotové výdavky, do ktorých zahrnul aj režijný paušál a cestovné na pojednávania z K. do M. a späť a náhradu za stratu času podľa § 17 vyhl. č. 655/2004 Z.z. Takto celkove potom vyčíslil trovy prvostupňového konania v sume 871 244 Sk. Rozhodnutie o trovách štátu odôvodnil § 148 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie všetkých účastníkov konania rozsudkom z 24. apríla 2008 sp. zn. 2 Co 490/2006 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom zo dňa 22.11.2006 č.1. 452 tak, že zaviazal žalovanú nahradiť žalobcovi škodu v sume 6 655 312,50 Sk do piatich dní po právoplatnosti tohto rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Vyslovil, že o trovách konania bude rozhodnuté samostatným uznesením. Odvolací súd zhodne ako súd prvého stupňa zistil, že žalobca pracoval u žalovanej v pracovnom zaradení zvárač kovov na základe písomnej pracovnej zmluvy. Dňa 3.7.2001 nastúpil do pracovnej zmeny, ktorá začala o 14.00 hod. a mala skončiť o 22.00 hod. Približne o 17.00 hod., teda po troch hodinách výkonu práce utrpel žalobca pracovný úraz, keď spolu s ďalšími spolupracovníkmi premiestňoval zváraný pozdĺžnik z jedného pracoviska na druhé pomocou elektrického mostového žeriavu s ovládaním zo zeme. Ako viazací prostriedok bola použitá dvojpramenná článková reťaz spojená okom a ukončená hákmi. Žeriavnikom bol v tom čase J.Ž. a ďalším manipulačným pracovníkom a viazačom S.S. Po uložení bremena na stojany viazači odpojili reťaze s hákmi, každý na svojich stranách, keďže každý z nich stál z jednej strany pozdĺžnika, pretože tento bol široký a ukladaný do takej výšky, že na druhú stranu pracovník bezpečne nedosiahol. Pracovník S. odopol hák zo svojej strany z pozdĺžnika a odišiel po meracie pravítko na susedné pracovisko. Reťaz s hákom visela teda na opačnej strane ako stál žalobca. Tento tiež odopol reťaz zo svojej strany a dal pokyn žeriavnikovi, aby zdvihol reťaze. Pri tomto úkone žeriavnik, ktorý stál práve zo strany, kde stál aj pracovník S., teda oproti žalobcovi, začal zdvíhať reťaze a špičkou háku na reťazi zachytil pozdĺžnik, ktorý sa prevrátil smerom na žalobcu a pritlačil ho na zemi uložené pozdĺžniky, ktoré neboli odpratané z tohto miesta z predchádzajúcej zmeny. Pri tomto úkone došlo k vážnemu poškodeniu zdravia žalobcu počas plnenia pracovných úloh, a to

rozostup spony panvy, roztrhnutie močovej rúry, ťažký traumatický šok, zlomenina jamky bedrovej kosti vpravo, zlomenina krížovej kosti, pohmoždenie brušnej steny ťažké, pohmoždenie hrudníka vľavo, zlomenina lopatky, poranenie koreňa miechy a svalová prietrž brušnej steny. V dôsledku tohto úrazu bol dlhodobo práceneschopný a následne operovaný na poškodenú brušnú dutinu, ktorú sa napriek trom operáciám nepodarilo úplne reparať. U žalobcu došlo k zmene geometrie panvy, následne k tomu, že jeho dolné končatiny nie sú v takom postavení ako by mali byť, jedna noha sa javí kratšia o viac ako 2 cm. Žalobca má vykrivenú chrbticu, obmedzenie pohyblivosti v bedrových kĺboch a s tým spojené bolesti. V oblasti chrbtice má dráždené nervy, nemôže vykonávať žiadnu ťažšiu fyzickú prácu a ani pracovať sústavne, pociťuje bolesti v oblasti brušnej dutiny aj chrbta a existuje uňho erektilná disfunkcia, ktorá vznikla po úraze. Vzhľadom na rozpornosť znaleckých posudkov, ktoré boli podané pred súdom prvého stupňa pokiaľ išlo o vyčíslenie bodového ohodnotenia a sťaženia spoločenského uplatnenia, odvolací súd nariadil doplnenie znaleckého dokazovania znalcom MUDr. J.H., ktorý podal kontrolný znalecký posudok, v ktorom vyčíslil bolestné na 831,875 bodov a sťaženie spoločenského uplatnenia na 2575 bodov a potvrdil pretrvávajúci zlý zdravotný stav žalobcu. Odvolací súd ako základnú otázku riešil otázku zodpovednosti organizácie a spoluzavinenia žalobcu a dospel k záveru, že za tento pracovný úraz zodpovedá výlučne žalovaná. Odvolací súd poukázal na ustanovenie § 190 ods. 1 Zákonníka práce účinného ku dňu úrazu (ďalej len Zákonník práce), z ktorého vyplýva, že ak pracovník pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním bol poškodený na zdraví alebo došlo k jeho smrti úrazom (ďalej len pracovný úraz), zodpovedá za škodu tým vzniknutú organizácia, s ktorou bol pracovník v čase úrazu v pracovnom pomere. V § 191 ods. 1 a 2 Zákonníka práce je výslovne uvedené, kedy sa organizácia zbaví zodpovednosti celkom alebo sčasti. Z uvedených ustanovení vyplýva, že pokiaľ ide o zodpovednosť za úraz, táto je na strane zamestnávateľa objektívna. Organizácia sa môže zbaviť zodpovednosti len v prípade, ak preukáže také porušenie povinností na strane pracovníka, ktoré boli buď výlučnou alebo čiastočnou príčinou úrazu. Podľa § 191 ods. 4 Zákonníka práce pri posudzovaní, či pracovník porušil predpisy o zaistení bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ods. 1 písm. a/ a ods. 2 písm. a/), nemožno sa dovolávať len všeobecných ustanovení, podľa ktorých si má každý počínať tak, aby neohrozil svoje zdravie a zdravie iných. Odvolací súd poukázal na to, že organizácia musí preukázať porušenie konkrétneho právneho predpisu o zaistení bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorý pracovník porušil. V priebehu konania a ani v odvolacom konaní súd nezistil, že by existovala konkrétna norma, ktorú by mal žalobca svojim správaním porušiť. Žalovaná sa dovolávala všeobecných predpisov na zaistenie bezpečnosti

a ochrany zdravia pri práci a technických noriem, ktoré však konkrétne neupravujú činnosť pracovníka po odopnutí viazacích hákov po uložení materiálu. Naopak ustanovenie § 8a ods. 1 písm. d/ zák. č. 330/1996 Z.z. ukladá zamestnávateľovi, že tento je v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci povinný dodržiavať povinnosti ustanovené osobitnými predpismi a ďalej je povinný zabezpečovať aby pracoviská, komunikácie, stroje, zariadenia, náradie, nástroje, materiály, pracovné pomôcky, pracovné postupy, usporiadanie pracovných miest a organizácie práce neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov a zabezpečovať potrebnú údržbu a opravy. V § 74 Zákonníka práce sú uvedené základné povinnosti vedúcich pracovníkov. Medzi povinnosti vedúcich pracovníkov podľa ods. 1 písm. c/ patrilo vytvárať priaznivé pracovné podmienky a zaisťovať bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Podľa písm. g/ boli povinní zabezpečovať dodržiavanie pracovnoprávných a iných predpisov, najmä viesť pracovníkov k pracovnej disciplíne. V priebehu konania bolo preukázané, že nadriadení pracovníci Ing. G. a Ing. G. nezabezpečili také pracovné podmienky, pri ktorých mohli pracovníci prácu bezpečne vykonávať. Bolo nepochybne zistené, že pozdĺžniky z predchádzajúcej zmeny neboli odvezené alebo uložené na takom mieste, aby bol vytvorený bezpečný pracovný priestor pre poobedňajšiu zmenu. Tvrdenie žalovanej, že si tento priestor mali vytvoriť pracovníci, ktorí na zmenu nastúpili, je v rozpore s pracovnoprávnymi predpismi. Práve nadriadení pracovníci sa mali postarať o bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov pri práci a vytvoriť im také podmienky, aby nedošlo k pracovnému úrazu, pretože to vyplýva z povinností nadriadených pracovníkov. Odvolací súd poukázal na to, že zodpovednosť zamestnávateľa za škodu je objektívnou zodpovednosťou, to znamená, že na rozdiel od zodpovednosti zamestnanca, je zamestnávateľ zodpovedný bez ohľadu na svoje prípadné zavinenie. Právnymi predpokladmi zodpovednosti zamestnávateľa za škodu sú protiprávny úkon alebo škodná udalosť, škoda, ktorá vznikla zamestnancovi pri plnení pracovných úloh alebo v súvislosti s týmto plnením a príčinná súvislosť medzi škodou a protiprávnosťou alebo škodnou udalosťou. Odvolací súd mal za preukázané, že na mieste pracoviska žalobcu, teda na únikovej a manipulačnej uličke, boli zložené pozdĺžniky z predchádzajúcej zmeny, čo potvrdili svedkovia S., J. a Ž.. Svedok S. dokonca tvrdil, že to nahlásil aj svojmu nadriadenému G., ktorý však na túto skutočnosť nereagoval. Sám svedok G. potvrdil, že na zemi boli uložené aj iné pozdĺžniky z predchádzajúcej zmeny. Z konkrétneho pracovného postupu v deň úrazu vyplynulo, že svedok S. aj žalobca síce reťaze, potom čo bol pozdĺžnik uložený na určené miesto, uvoľnili, ale náhodným spôsobom sa reťaz na strane, ktorú uvoľňoval S. uchytila o pozdĺžnik a len preto, že manipulačný a únikový priestor nebol uvoľnený, došlo k pritlačeniu žalobcu o pozdĺžniky, ktoré ležali na zemi. Pozdĺžnik prevrátil

hák, ktorý uvoľnil svedok S., takže žalobca nemohol zabrániť tomu, aby sa tento hák na opačnej strane pozdĺžnika, na ktorej stál on, zachytil o rám tohto pozdĺžnika. Svedok S. mal vyčkat', kým sa reťaze zdvihnú do bezpečnej výšky, až potom ísť po meracie náradie. Žalobca preto nemohol ovplyvniť pohyb reťaze s hákom, a ak by žeriavnik stojací na zemi na tej istej strane odkiaľ odišiel svedok S. bol náležite kontroloval pohyb reťazí, nedošlo by k zachyteniu reťaze o pozdĺžnik. Je nepochybné, že za iných okolností by bol žalobca uskočil a tak sa vyhol úrazu, preto je odvolací súd toho názoru, že za tento úraz výlučne zodpovedá žalovaná, pretože nevytvorila pracovníkom také pracovné podmienky, aby mohli bezpečne vykonávať prácu. U žalobcu nebolo preukázané porušenie konkrétneho právneho predpisu a ani ľahkomyselné konanie, preto odvolací súd ustálil, že za tento úraz plne zodpovedá žalovaná. Podľa ustanovenia § 193 ods. 1 a/ a b/ Zákonníka práce pracovníkovi, ktorý utrpel pracovný úraz alebo u ktorého sa zistila choroba z povolania, je organizácia povinná v rozsahu, v ktorom za škodu zodpovedá, poskytnúť náhradu za stratu na zárobku, prípadne na dôchodku, bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Odvolací súd po doplnení dokazovania znaleckým posudkom dospel k záveru, že základné bodové hodnotenie bolestného vo výške 831,875 bodov nezohľadňuje mučivé bolesti a utrpenie, ktoré sprevádzalo žalobcu po utrpení úrazu. Vychádzajúc z posudku MUDr. M.H., z ktorého vyplýva, že okrem zlomeniny krížovej kosti vpravo, rozostupu spony panvy a zlomeniny lopatky bedrovej kosti, musel byť trikrát operovaný na svalovú prietrž brušnej steny, je nepochybné, že išlo o ťažký úraz s ťažkým úrazovým šokom a šokom z krvácania, ktorý bol i život ohrozujúci. Následkom týchto poranení bol žalobca hospitalizovaný, kde bol liečený operáciou panvy, dlhodobým ťahom za končatinu, opakovanými infúziami, transfúziami, antibiotikami a analgetikami a opakovane bol rehabilitovaný v S. a v Š., a potom niekoľkonásobne operovaný na prietrž brušnej steny. Vychádzajúc z pretrpených bolestí žalobcom odvolací súd dospel k záveru, že bolestné u žalobcu je primerané zvýšiť na 25-násobok. Za takého stavu bolestné v hodnote 831,875 bodov x 60 Sk za bod predstavuje sumu 49 912,50 Sk krát 25, spolu hodnotu 1 247 812,50 Sk. Odvolací súd pritom vychádzal z ustanovenia § 7 ods. 1, 2, 3 vyhl. č. 32/62 Zb., podľa ktorého výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 60 Sk za jeden bod. Celková výška odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia z jedného odškodnenia na zdraví nesmie presiahnuť sumu 240 000 Sk, z toho odškodnenie za bolesť nesmie presiahnuť sumu 72 000 Sk. V prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odseku 1 a 2. Vychádzajúc z tohto ustanovenia súd druhého stupňa posudzoval aj nárok na sťaženie spoločenského uplatnenia. V konaní bolo zistené, že žalobca

utrpel ťažký pracovný úraz v produktívnom veku (41 rokov), ktorý mu zásadne zmenil život a jeho kvalitu, lebo v dôsledku úrazu, vzhľadom na závažné trvalé následky v oblasti fyzického i psychického zdravia, prakticky úplne stratil možnosť uplatnenia sa v pracovnom, rodinnom, spoločenskom, či v kultúrnom živote. Žalobca sa stal invalidným, nemôže vykonávať žiadne ťažšie ani dlhodobejšie práce, nemôže sa venovať ani rekreačnému športovaniu a kultúrnemu vyžitiu ako v dobe pred úrazom a vzhľadom na trvalé somatické, ale aj psychické a sexuálne následky úrazu, nemôže viesť ani riadny manželský život. Po úraze dochádza u žalobcu k vzniku posttraumatickej stresovej poruchy so znižovaním frustračnej tolerancie, poklesu vitality, dystýmnej neodkloniteľnej nálady a trpí permanentným somatopsychickým dyskomfortom. Vzhľadom na tieto poruchy v spojení so zlou pohyblivosťou, neohybnosťou a sústavným bolesťami v bedrových kĺboch a ťažkostiach pri chôdzi, sa jeho život v podstate v mladom veku rapídne zhoršil tak, že ho po zvyšok života vylučuje takmer zo všetkých oblastí, ktoré pred úrazom vykonával. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd dospel k záveru, že sťaženie spoločenského uplatnenia u žalobcu je adekvátne zvýšiť na 35-násobok. Keďže znalec MUDr. H. určil sťaženie spoločenského uplatnenia po doplnení znaleckého posudku na sumu 2575 bodov po vynásobení 60 Sk za jeden bod a 35-násobkom bodového hodnotenia, priznal žalobcovi sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 5 407 500 Sk. Celkove potom výška škody za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia predstavuje sumu 6 655 312,50 Sk, ku ktorej súd zaviazal žalovanú v zmysle ustanovenia § 190 a nasledujúcich Zákonníka práce. V prevyšujúcej časti nad 25-násobok za bolestné a 35-násobok za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobu ako nedôvodnú zamietol. Samostatným uznesením zo dňa 27. mája 2008 sp. zn. 2 Co 490/2006 zmenil prvostupňový rozsudok vo výroku o náhrade trov konania medzi žalobcom a žalovanou a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi trovy konania vo výške 1 542 892,50 Sk do 15 dní od právoplatnosti tohto uznesenia na účet advokáta JUDr. A.H.. Potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s doplniacim rozsudkom č.k. 9 C 1263/2001-452 z 22. novembra 2006 vo výroku o trovách štátu. Žalovanú zaviazal zaplatiť trovy štátu z odvolacieho konania v sume 7 360 Sk na účet Krajského súdu v Košiciach do 15 dní od právoplatnosti tohto uznesenia. Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 224 ods. 2 O.s.p. V odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne uviedol výpočet trov konania.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali dovolanie žalovaná a vedľajšia účastníčka na jej strane, ktoré navrhli napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v celosti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaná namietala, že odvolací súd rozhodol vecne nesprávne a vo veci vyvodil nesprávny právny záver. Podľa jej názoru došlo k úrazu žalobcu zavinením z jeho strany, čo podľa ustanovenia § 190 ods. 5 Zákonníka práce zbavuje zamestnávateľa zodpovednosti. Ona v konaní preukázala porušenie právnych a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zo strany žalobcu, ako aj skutočnosť, že s týmito predpismi bol riadne oboznámený a ich dodržiavanie ona vyžadovala a kontrolovala. Žalobca mal oprávnenie na výkon prác, zúčastnil sa školení, ako aj skúšok viazača bremien. Bol zodpovedný za bezpečné uviazanie alebo zavesenie bremena, jeho uloženie a odviazanie. Svojim konaním porušil bezpečnostnú normu ČSN 270143 bod 88. Namietala aj nesprávne určenú výšku náhrady škody vo forme bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia vo vzťahu k jeho zvýšeniu nad základnú výšku bodového ohodnotenia. V prípade žalobcu neboli preukázané zvlášť mučivé stavy, teda nie je namieste priznanie odškodnenia za vytrpenú bolesť nad základnú výšku bodového ohodnotenia na 25 násobok. V prípade žalobcu nešlo o vrcholového športovca, ani o kultúrne či politicky angažovanú osobu, ktorej športové, spoločenské a kultúrne vyžitie by pred úrazom bolo na mimoriadnej úrovni a odôvodňovalo by priznanie 35 násobku sťaženia spoločenského uplatnenia.

Vedľajšia účastníčka na strane žalovanej namietala nesprávne právne posúdenie veci, keď konanie pred prvostupňovým súdom nepreukázalo, že by príčinou vzniku škody bolo aj niečo iné ako porušenie predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zo strany žalobcu v zmysle § 191 ods. 2 Zákonníka práce. Bola toho názoru, že odvolací súd dospel v zásadnej otázke spoluviny účastníkov konania k inému (nesprávne) právnemu názoru, ktorý ani dostatočne neodôvodnil. Žalobca porušil svoje povinnosti tým, že skôr než začal vykonávať konkrétnu prácu – presun pozdĺžnika, preklopením ktorého došlo k úrazu, neoznámil svojmu nadriadenému nedostatky, o ktorých mal vedomosť, t.j. že na pracovisku nie je dostatočný manipulačný priestor, ktorá skutočnosť by mohla ohroziť bezpečnosť alebo zdravie pri práci. Zároveň namietala aj nesprávne určenie výšky náhrady škody predovšetkým vo forme zvýšenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia nad základnú výšku bodového ohodnotenia. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberala zákonné podmienky takéhoto zvýšenia, pričom poukázala na ustálenú súdnu prax (R 10/1992).

Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniam ich navrhol odmietnuť v časti, pokiaľ smerujú proti zmeňujúcemu výroku rozsudku, ktorým bola žalovaná zaviazaná zaplatiť mu sumu 2 985 937,50 Sk a zamietnuť ich, pokiaľ smerujú voči výroku, ktorým bola žalovaná

povinná zaplatiť mu nad sumu priznanú prvostupňovým súdom ešte sumu 3 669 375 Sk. Zároveň si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania vo výške 62 453 Sk. Poukázal na tú skutočnosť, že dôvody oboch dovolaní sú identické a nie je možné ich akceptovať. Tvrdenia dovolateľov o tom, že za úraz zodpovedá výlučne žalobca považoval za absurdné, nepravdivé, v rozpore so zisteným skutkovým stavom veci. Poukazoval na to, že technická norma STN 270143 nie je konkrétnym právnym predpisom upravujúcim bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Pritom rozhodujúceho školenia v P., obsahom ktorého boli konkrétne bezpečnostné právne predpisy, vyplývajúce zo zák. č. 330/1996 Z.z. a vyhl. č. 59/1982 Zb. sa žalobca nezúčastnil. Žalovaná v konaní nepreukázala dôvody ani pre čiastočnú liberáciu a ani pre úplné zbavenie sa zodpovednosti (§ 191 ods. 1, 2 Zákonníka práce), keď za škodu vzniknutú žalobcovi objektívne zodpovedá. V tejto súvislosti podrobne poukázal na výsledky vykonaného dokazovania. Zvýšenie základného bolestného na 25 násobok a sťaženia spoločenského uplatnenia na 35 násobok považoval za primerané. Podľa jeho názoru odvolací súd riadne svoje rozhodnutie odôvodnil čo do zodpovednosti žalovanej, ako aj dôvodov pre mimoriadne zvýšenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý je príslušný rozhodnúť o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov, ako súdov odvolacích (§ 10a ods. 1 O.s.p.), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k týmto záverom:

Z porovnania rozsudkov súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd, i keď vo výroku svojho rozhodnutia uviedol, že mení rozsudok súdu prvého stupňa, v skutočnosti ho v časti týkajúcej sa odškodnenia v sume 2 985 937,50 Sk potvrdil a zmenil ho iba v časti týkajúcej sa náhrady v rozsahu nad sumu 2 985 937,50 Sk tak, že žalobcovi priznal celkom náhradu škody v sume 6 655 312,50 Sk (navyšuje sumu 3 669 375 Sk). Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že z hľadiska prípustnosti dovolania možno za zmenu rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom považovať len také rozhodnutie, ktorým odvolací súd vecne zmeňuje rozhodnutie súdu prvého stupňa o predmete sporu a nahrádza ho svojím iným rozhodnutím o veci samej. V porovnaní s rozhodnutím súdu prvého stupňa musí ísť o iné, rozdielne rozhodnutie vo veci samej (R 12/1994).

Dovolanie žalovanej a vedľajšej účastníčky smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu aj v časti, ktorou bolo žalovanému uložené zaplatiť žalobcovi 2 985 937,50Sk, teda proti takej časti rozhodnutia, ktorou bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa v skutočnosti potvrdené. Proti

rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, je ale dovolanie prípustné len vtedy, ak odvolací súd vysloví vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Keďže v danej veci dosiaľ dovolací súd, prípadným právnym názorom ktorého by bol odvolací súd viazaný, nerozhodol, nie je dovolanie žalovanej a vedľajšej účastníčky proti tejto napadnutej časti rozsudku odvolacieho súdu prípustné ani podľa § 238 ods. 2 O.s.p. Dovolací súd naostatok nezistil, že by dovolanie žalovanej a vedľajšej účastníčky proti označenej časti rozsudku odvolacieho súdu bolo prípustné podľa § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti totiž netrpí vadou podľa uvedených ustanovení.

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej a vedľajšej účastníčky smerujúce proti časti rozsudku odvolacieho súdu týkajúcej sa náhrady do sumy 2 985 937,50 Sk nie je prípustné a preto ho podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. Riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania potom sa už nezaoberal vecnou správnosťou tejto napadnutej časti rozsudku odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť aj to, že ako žalovaná, tak aj vedľajšia účastníčka, napadli dovolaním rozhodnutie odvolacieho súdu v celosti (č.l. 569 a 576 spisu) t.j. aj v časti, v ktorej bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá. Právo na podanie dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nemá však ten účastník, ktorý týmto rozhodnutím nebol dotknutý na svojich právach (R 40/1993). Dovolanie žalovanej a vedľajšej účastníčky preto v tejto zamietajúcej časti nie je subjektívne prípustné a bolo dovolacím súdom v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietnuté.

Dovolanie žalovanej a vedľajšej účastníčky smeruje aj proti výroku rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania. Aj napriek povahe rozhodnutia odvolacieho súdu (forma rozsudku), treba prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho, posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu. Podľa doslovného znenia § 239 ods. 3 O.s.p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva

duševného vlastníctva a **o trovách konania**, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania, ktoré vykazuje znaky jedného z tých rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O.s.p. ako rozhodnutia, kde dovolanie nie je prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalovanej a vedľajšej účastníčky z ustanovenia § 239 O.s.p. nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

Keďže v danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej a vedľajšej účastníčky aj v tejto časti ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol.

Žalovaná a vedľajšia účastníčka napadli svojím dovolaním rozsudok odvolacieho súdu aj v časti týkajúcej sa náhrady škody nad sumu 2 985 937,50 Sk do sumy 6 655 312,50 Sk (rozdiel 3 669 375 Sk). Dovolanie proti predmetnej časti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p., nie je však dôvodné.

Z ustanovenia § 241 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia; obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vady podľa § 237 O.s.p. (spočívajúce v nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, v prekážke veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, nepodania návrhu na začatie konania,

v odňatí možnosti účastníka pred súdom konať a v rozhodovaní vylúčeným sudcom, či v konaní súdom nesprávne obsadeným), z obsahu spisu nevyplývajú.

Podľa dovolacieho súdu konanie odvolacieho súdu nie je postihnuté ani inou (v ustanovení § 237 O.s.p. neuvedenou) vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. K zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom došlo v súlade s príslušnými procesnými ustanoveniami po doplnení dokazovania (§ 213 O.s.p. v spojení s 220 O.s.p.).

Dovolací súd potom pristúpil ku skúmaniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného žalovanou a vedľajšou účastníčkou, vrátane jeho obsahového vymedzenia (napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci), t.j. z hľadiska, či odvolacím súdom ustálená výlučná zodpovednosť žalovanej (do výšky 50 % bola ustálená aj prvostupňovým súdom) a ním priznaná náhrada bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia preskúmvanej časti zodpovedá požiadavkám plnej, a tým i spravodlivej nápravy. Nezaoberal sa pritom právnymi otázkami v dovolaní nenamietanými. Dospel k záveru, že obsah dovolania žalovanej a vedľajšej účastníčky nie je spôsobilý spochybniť správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej, meritórne preskúmvanej časti, z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov.

Nesprávnym právnym posúdením veci (či určitej právnej otázky) v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., je také posúdenie, pri ktorom odvolací súd na zistený skutkový stav aplikoval nesprávny právny predpis alebo správne použitý právny predpis nesprávne vyložil alebo nesprávne aplikoval. V danej veci dovolací súd v rozhodnutí odvolacieho súdu také pochybenie nezistil.

Podľa § 251 ods. 1 Zákonníka práce č. 311/2001 Z.z. (účinného v čase rozhodovania súdov) sa ustanoveniami tohto zákona spravujú aj pracovnoprávne vzťahy, ktoré vznikli pred 1. aprílom 2002, ak nie je ďalej ustanovené inak; nároky, ktoré z nich vznikli, a právne úkony urobené pred 1. aprílom 2002 sa posudzujú podľa doterajších predpisov.

V prejednávanej veci je "doterajším" predpisom Zákonník práce č. 65/1965 Zb. v znení účinnom do 1. apríla 2002, kedy nadobudol účinnosť Zákonníka práce č. 311/2001 Z.z. (v ďalšom texte sa Zákonník práce č. 65/1965 Zb. uvádza len v uvedenom znení).

Z ustanovenia § 191 ods. 1 písm. a/ Zákonníka práce vyplýva, že zamestnávateľ sa zbaví zodpovednosti celkom, ak preukáže, že škoda bola spôsobená tým, že postihnutý zamestnanec svojím zavinením porušil právne alebo ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci s nimi bol riadne oboznámený a ich znalosť a dodržiavanie sa sústavne vyžadovali a kontrolovali, a že tieto skutočnosti boli jedinou príčinou škody. Zamestnávateľ sa zbaví zodpovednosti sčasti, ak preukáže, že postihnutý zamestnanec porušil svojím zavinením právne alebo ostatné predpisy alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci s nimi bol riadne oboznámený, a že toto porušenie bolo jednou z príčin škody (§ 191 ods. 2 písm. a/ Zákonníka práce).

Podľa § 191 ods. 3 Zákonníka práce, ak sa zamestnávateľ zbaví zodpovednosti sčasti (odsek 2), určí sa časť škody, ktorú znáša zamestnanec, podľa miery jeho zavinenia; v prípade uvedenom v odseku 2 písm. c/ uhradí však zamestnávateľ aspoň jednu tretinu škody.

Pri posudzovaní, či zamestnanec porušil právne alebo ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (odsek 1 písm. a/ a odsek 2 písm. a/), nie je možné dovoľávať sa len všeobecných ustanovení, podľa ktorých si má každý počínať tak, aby neohrozoval svoje zdravie a zdravie iných (§ 191 ods. 4 Zákonníka práce).

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v celom rozsahu stotožňuje so záverom odvolacieho súdu o tom, že žalovaná v konaní nepreukázala ani čiastočné zbavenie sa zodpovednosti za vznik škody a v podrobnostiach odkazuje na podrobné dôvody rozhodnutia súdu druhého stupňa, ktoré si osvojuje.

Tvrdenia žalovanej a vedľajšej účastníčky, uvádzané v dovolaní, považuje dovolací súd za právne irelevantné, nemajúce vplyv na plnú zodpovednosť žalovanej. V dostatočnej miere sa s nimi v odôvodnení svojho rozhodnutia vyrovnal odvolací súd.

Na doplnenie považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za potrebné poukázať len na to, že v konaní o náhradu škody z pracovného úrazu má zamestnávateľ povinnosť tvrdiť a preukázať, že škoda bola spôsobená tým, že postihnutý zamestnanec svojim zavinením porušil právne alebo ostatné predpisy k zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci s nimi bol riadne oboznámený, a že toto porušenie bolo jednou z príčin škody. Pritom predpokladom čiastočného zbavenia zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovných úrazoch v zmysle ustanovenia § 191 ods. 2 písm. a/ Zákonníka práce je zavinené porušenie predpisov alebo pokynov k zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci postihnutým pracovníkom. Predpisom alebo pokynom k zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci môže byť len predpis alebo konkrétny pokyn, ktorý upravuje určitý spôsob konania alebo určitý spôsob konania zakazuje. Porušenie predpisov alebo pokynov všeobecného charakteru nemôže mať za následok právne účinky, uvedené v ustanovení § 191 ods. 2 písm. a/ Zákonníka práce.

Dovolací súd zhodne s odvolacím súdom dospel k právnomu záveru, že u žalobcu nebolo preukázané porušenie konkrétneho právneho predpisu a ani ľahkomyselné konanie, a preto odvolací súd v súlade s pracovnoprávnymi predpismi ustálil, že za tento úraz plne zodpovedá žalovaná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že nie je dôvodná ani námietka týkajúca sa nepreskúmateľnosti, resp. nedodatočnej odôvodnenosti písomného vyhotovenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry EŠLP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že

súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto časti zmenil, keď dospel k záveru o výlučnej zodpovednosti žalovanej za vznik škody žalobcovi. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o nepreskúmateľnosti, zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

Poukázať je potrebné aj na to, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/, b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených odvolacím súdom, tak ani prieskumu ním vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie súdu druhého stupňa. Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní.

V danej veci neboli pochybnosti, že náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia treba určiť podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov (porovnaj ustanovenie § 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z.).

Podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len vyhlášky č. 32/1965 Zb.) v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2.

Náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sú dve relatívne samostatné zložky náhrady škody na zdraví. Oba druhy odškodnenia sú náhradou tzv. nemateriálnej ujmy a majú slúžiť na to, aby si postihnutý mohol obstarat' náhradné pôžitky na vyrovnanie prežitých a prežívaných utrpení, strastí a obmedzovania v živote. Ide o nároky rýdzo osobnej povahy, ktoré sa odškodňujú jednorazovo. Vyhláška č. 32/1965 Zb. zvlášť upravuje podmienky, za ktorých sa poskytuje odškodnenie za bolesť, a zvlášť podmienky pre odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Rovnako osobitne stanovuje zásady pre hodnotenie oboch druhov odškodnenia. Priznanie nároku na náhradu za bolesť nie je podmienené priznaním nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia a naopak. Odškodnenie za bolesť patrí za vytrpenú bolesť, nie za bolesť budúcu (následnú), ktorá sa odškodňuje v rámci nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Z uvedeného možno vyvodit', že aj zvýšenie odškodnenia u oboch nárokov v zmysle ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. treba posudzovať jednotlivo, pri každom nároku zvlášť. Existencia dôvodov pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa uvedeného ustanovenia neznamená zároveň aj existenciu dôvodov pre zvýšenie odškodnenia za bolesť a naopak.

Vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa môže súd odškodnenie primerane zvýšiť nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia bez akéhokoľvek obmedzenia, hlavne bez ohľadu na základný počet bodov zistený lekárom v zmysle zásady plnej a tým i spravodlivej nápravy. Dôvody umožňujúce výnimočné zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia treba vyvodzovať predovšetkým z okolností vymedzených v bode I ods. 6 zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť, tvoriacich prílohu vyhlášky č. 32/1965 Zb., najmä ak ani zvýšenie odškodnenia na dvojnásobok základnej sadzby nepostačuje na primerané zmiernenie ich následkov (pozri napr. R 48/2004). Súd však musí takéto zvýšenie vykonané v rámci voľnej úvahy vždy náležite odôvodniť s prihliadnutím k mimoriadnej povahe a k okolnostiam konkrétneho prípadu tak, aby bolo možné preskúmať, či posúdenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia nevybočilo z medzí hľadísk stanovených zákonom (§ 132 O.s.p. v spojení s § 7 ods. 3

vyhl. č. 32/1965 Zb.), či bolo v súlade s pravidlami logického usudzovania a či premisy takého úsudku boli zistené riadnym procesným postupom.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd dostatočne vysvetlil svoje závery, z ktorých mal za to, že základné bodové ohodnotenie vykonané lekárom nepostačuje na primerané zmiernenie následkov poškodenia zdravia žalobcu a odôvodnenie jeho rozhodnutia je v súlade so zásadami plnej a tým i spravodlivej nápravy.

Odškodnenie za bolesť odvolací súd zvýšil na dvadsaťpäťnásobok sumy určenej lekárom z dôvodu, že mal za to, že ide o prípad hodný osobitného zreteľa, pretože žalobca bol liečený pomerne dlhú dobu, podroboval sa bolestivým vyšetreniam a liečebným procedúram. So závermi dovolacieho súdu sa dovolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Tiež má za to, že je v súlade so zásadou plnej a spravodlivej súdnej ochrany odškodnenie bolesti žalobcu zvýšením základnej lekárom určenej sadzby. Nemožno totiž súhlasiť s argumentáciou, že odškodnenie za bolesť sa určuje len na základe skúmania tých skutočností, ktoré sa opierajú iba o odborné závery, a nie však aj o zistenia súdu. Bolesť síce právo nedefinuje a je to pojem, ktorý možno posúdiť z lekárskeho hľadiska, nepochybne však súd má oprávnenie skúmať, či lekárom určený základný počet bodov je adekvátny bolesti, za ktorú, okrem bolesti spôsobenej poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov, sa považuje i sťaženie zdravotnej pohody, ako sú závažné psychické zmeny, poruchy nervového ústrojenstva, stavy únavy, závraty alebo iné fyzické útrapy a strasti z obmedzenia pohybu alebo bezvládnosti.

So závermi dovolacieho súdu, ktoré nevybočili z medzí hľadísk stanovených zákonom, sa dovolací súd v celom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku. Podľa dovolacieho súdu iný výklad by viedol k negácii ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1065 Zb. („V prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, ...“).

Dovolací súd nepovažuje za dôvodnú ani dovoláciu námietku, že nie sú tu okolnosti hodné osobitného zreteľa pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu ustanovenú podľa odseku 1 § 7 vyhlášky č. 32/1995 Zb. („spoločenská rovina“).

Výška konkrétneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia závisí jednak od ohodnotenia v lekárskom posudku a jednak od toho, či a v akom rozsahu a s akými prejavmi došlo k zmene stavu pred vznikom škody a po ňom. Pre správne určenie výšky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia je nevyhnutné najskôr zistiť, aké mal poškodený predpoklady pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody, a aké predpoklady má po vzniku škodlivej udalosti. Z porovnania týchto predpokladov možno potom vyvodit' záver, či a do akej miery boli touto udalosťou zúžené alebo stratené možnosti uplatnenia sa v živote a spoločnosti. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia má vo svojej podstate predstavovať náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre život a životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Sťažením spoločenského uplatnenia je preto potrebné rozumieť jednak vylúčenie či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebavzdelávania.

Dovolací súd považuje záver odvolacieho súdu o naplnení predpokladov mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky na tridsaťpäťnásobok za správny, ktorý je v súlade s vykonaným dokazovaním a jeho právnym vyhodnotením. Odvolací súd záver o priznaní mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia náležite vysvetlil poukazom na konkrétne odborné (medicínske) zistenia, s uvedením rozsahu a povahy následkov, ku ktorým došlo po vzniku škody. Vychádzajúc z uvedeného dospel aj dovolací súd k záveru, že v danom prípade boli splnené predpoklady, za ktorých bolo možné zvýšiť výšku odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia nad stanovené najvyššie limity v § 7 ods. 2 vyhlášky.

Dovolaním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nie je dôvodné a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti a ani vady konania uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej a vedľajšej účastníčky podľa § 243b ods. 1 O.s.p. v tejto časti zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky mu preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia v dovolacom konaní vo výške 2 073,05 € (vyjadrenie k dovolaniam) v zmysle vyhl. č. 655/2004 Z.z. v platnom znení.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. júna 2009

JUDr. Vladimír M a g u r a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková

